

Information vid investeringsrådgivning och diskretionär portföljförvaltning

Viktig information om SIP Nordic Fondkommission AB ("SIP Nordic" eller "Bolaget")

SIP Nordic ber Dig som är befintlig eller potentiell kund hos oss att läsa igenom följande viktiga information.

SIP Nordic – värdepappersinstitut

SIP Nordic står under tillsyn av Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, www.fi.se, tel. 08-787 80 00, fax 08-24 13 35, e-post finansinspektionen@fi.se.

SIP Nordic har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Tillståndet omfattar följande investeringstjänster

- mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument;
- utförande av order avseende finansiella instrument på kunders uppdrag;
- investeringsrådgivning till kund avseende finansiella instrument;
- placering av finansiella instrument utan fast åtagande; samt
- diskretionär portföljförvaltning

Dessutom har SIP Nordic sidotillstånd för

- att ta emot medel med redovisningsskyldighet och förvaring av finansiella instrument;
- rådgivning till företag om kapitalstruktur, företagsstrategi och liknande frågor samt rådgivning och utförande av tjänster vid fusioner och företagsuppköp.

Du kan alltid vända Dig med frågor till SIP Nordic. Kontaktuppgifter Kan Du finna på SIP Nordics hemsida eller i slutet av detta dokument.

Som kund till SIP Nordic Fondkommission är det viktigt att Du observerar följande:

- att historisk avkastning för ett värdepapper eller en investering inte är en garanti för framtida avkastning,
- att investeringar i värdepapper och finansiella instrument är förenat med risker,
- att kunder, för fullständig information om ett värdepapper och/eller finansiellt instrument, ska ta del av de villkor som gäller för värdepappret/det finansiella instrumentet och det ev. prospekt som gäller för värdepappret/det finansiella instrumentet, och
- att kunder bör ta del av de villkor och vissa av de riktlinjer som gäller för SIP Nordics arbete och som hålls tillgängliga på SIP Nordics hemsida.

Investeringsrådgivning

SIP Nordic bedriver främst investeringsrådgivning genom anknutna ombud. SIP Nordics investeringsrådgivning är s.k. "icke oberoende". Rådgivningen benämns som icke oberoende då SIP Nordic kan erhålla provisionersättning från olika produktbolag med anledning av den rådgivning som SIP Nordic och dess rådgivare tillhandahåller dig som kund. SIP Nordic ansvarar för den investeringsrådgivning som kunder till SIP Nordic erhåller genom anknutna ombud till SIP Nordic. SIP Nordic är ansvarig för sådan eventuell förmögenhetsskada som ett anknutet ombud tilldöms skuld för i samband med sådana investeringstjänster som regleras genom lagen om värdepappersmarknaden. Detta ansvar omfattar inte försäkringsförmedling som det anknutna ombudet eventuellt utför. SIP Nordic har anknutna ombud i Sverige och Finland. Ombuden är anmälda i Sverige men registrerade i sina respektive hemland och huvudtillsynen av ombudsverksamheten sker från den svenska Finansinspektionen.

SIP Nordics verkamma rådgivare uppfyller Bolagets och lagstiftarens krav avseende innehav av erforderliga diplom, erfarenhet och ansvarsförsäkring. De rådgivare som är

anknutna ombud till SIP Nordic eller är anställda på Bolaget ger råd och rekommendationer om strukturerade produkter från bland annat internationella investeringsbanker.

Diskretionär portföljförvaltning

SIP Nordics förvaltare uppfyller Bolagets och lagstiftarens krav avseende innehav av erforderliga diplom, erfarenhet och ansvarsförsäkring. SIP Nordic får inte ta emot någon ersättning från någon annan än kunden när portföljförvaltning erbjuds till kunder.

De finansiella instrument som den diskretionära förvaltningen omfattar samt förvaltningens konstruktion och förvaltarens mandat specificeras i ett förvaltningsavtal, som kund ingår med SIP Nordic.

Information om kundkategorisering m.m.

SIP Nordic är enligt lagen om värdepappersmarknaden skyldig att kategorisera alla kunder som tar del av investeringstjänster. Syftet med kategoriseringen är att kunden ska kunna erbjudas rätt nivå av legalt skydd. Privatpersoner och merparten av de juridiska personer som är kunder till

SIP betraktas normalt som "icke-professionella" kunder och erhåller därmed den högsta skydds nivån. Större företag och offentliga organ kan kategoriseras som "professionella" kunder och erhåller därmed lägre skydd än "icke-professionella" kunder. "Jämbördiga motparter" som banker och vissa myndigheter har lägst skydd. SIP Nordic kategoriserar merparten av sina kunder som "icke-professionella", om inte annat avtalats med kunden. Till "icke-professionella" kunder kommer SIP Nordic bl.a. att lämna information om finansiella instrument och de risker som är förknippade med dessa samt kostnader och andra avgifter för handel med dessa.

En kund kan ansöka om att tillhöra en annan kategori genom att kontakta SIP Nordic.

Information om rådgivning

Vid individuell investeringsrådgivning till kund gäller vissa formkrav för att tjänsten ska överensstämma med lagstiftningen. Rådgivningen ska dokumenteras och kunden får ta del av ett eller flera dokument i samband därmed. Det är SIP Nordic och rådgivaren som ska bedöma om en placering är lämplig för kunden genom utförandet av en s.k. lämplighetsbedömning. Lämplighetsbedömningen görs mot bakgrund av kundens erfarenhet och kunskap om tjänsten, investeringsmål och finansiella ställning inklusive förmåga att bära finansiell förlust. Därtill ska även kundens hållbarhetspreferenser beaktas. Rådgivaren genomför en genomgång av kundens ekonomiska situation, där rådgivaren tillsammans med kunden även går igenom kundens kunskaper och erfarenhet av finansiella placeringar, vilket syfte och mål kunden har och vilken risk kunden är villig att ta.

SIP Nordic kan i samband med rådgivning rekommendera kunden de placeringar som anses lämpliga. Rekommendationen innehåller också i förekommande fall information om de kostnader och avgifter som är förknippade med tjänsten och produkterna. Denna information kan också erhållas genom att logga in i rådgivningssystemet. Kunden kan också genom att logga in på sin depå erhålla regelbundna kontoutdrag och mer information om kostnader och avgifter som är förknippade med de finansiella produkterna. Om så önskas erbjuder SIP Nordic också denna information genom traditionellt brevutskick.

Individuellt anpassad rådgivning baseras på de uppgifter kunden lämnat om sig själv. Kunden bör därför informera sin rådgivare om eventuella relevanta förändringar i sin situation. Lämna inte Du som kund korrekt information till Din rådgivare riskerar Du att erhålla rekommendationer som inte är lämpliga. Den information som SIP Nordic samlar in vid ett rådgivningstillfälle kan av kund begäras ut vid senare tillfälle även om kunden ska erhålla en sammanfattning av rådgivningen ("lämplighetsrapport") efter genomförd rådgivning.

SIP Nordics rådgivare ska kunna styrka sin formella kompetens. Samtliga rådgivare inom SIP Nordic har kompetens som motsvarar så kallad rådgivarlicens utfärdad av SwedSec AB eller annat godkänt institut.

Information innan avtal ingås om diskretionär portföljförvaltning

När SIP Nordic tillhandahåller kunder diskretionär portföljför-

valtning måste förvaltningen vara lämplig för kunden. För att avgöra huruvida tjänsten är lämplig utför därför SIP Nordic en lämplighetsbedömning innan en kund avtalar om att erhålla tjänsten diskretionär portföljförvaltning från SIP Nordic. I en lämplighetsbedömning utvärderas tjänstens lämplighet i relation till vad den tilltänkte kunden har för ekonomiska förutsättningar, mål samt kunskap och erfarenhet av den tilltänka tjänsten och de finansiella instrument som den omfattar. Kundens eventuella hållbarhetspreferenser ska också ingå i lämplighetsbedömningen. Lämplighetsbedömningen baseras på den information som kund tillhandahåller SIP Nordic och lämplighetsbedömningen ska även dokumenteras.

Vid diskretionär portföljförvaltning för kunds räkning gäller vissa formkrav för att tjänsten ska överensstämma med lagstiftningen. Kunder ska exempelvis i god tid innan tjänsten tillhandahålls, informeras om risker med att investera i finansiella instrument m.m. När diskretionär förvaltning påbörjats ska den dokumenteras och kunden ska även erhålla rapporter om portföljens utveckling. Portföljförvaltningens mål, placeringsinriktning, risknivå och förvaltningsavgift styrs av förvaltningsavtalet och dess bilagor. Portföljförvaltaren ansvarar för att de enligt avtalet ingångna risknivåerna efterlevs. Förändringar av kunds risknivå ska avtalats om skriftligen.

Det åligger portföljförvaltaren att investera i enlighet med portföljvalet. Alla kunder som valt samma typ av förvaltning ska så långt som möjligt uppvisa samma resultat. Ingen enskild kund eller grupp av kunder får vi något tillfälle gynnas på andra kunders bekostnad. Det åligger portföljförvaltaren att inhämta tillräcklig kunskap om värdepappersmarknaden generellt och i synnerhet om de värdepapper som ingår i modellportföljen i syfte att kunna diskutera förvaltningsstrategi med kunder och blivande kunder. Modellportföljen samt utbudet i de skräddarsydda mandatet ska konstrueras av SIP:s placeringskommitté.

Samtliga förvaltare inom SIP Nordic har kompetens som motsvarar så kallad specialistlicens utfärdad av SwedSec AB.

Passandeprövning

En passendeprövning utförs då SIP Nordic tillhandahåller andra investeringstjänster än investeringsrådgivning och diskretionär portföljförvaltning. Passandeprövningen har Du rätt till enligt lag och frågorna finns integrerade i SIP Nordics teckningsanmälningar och depåansökan. SIP Nordic gör i passendeprövningen en prövning av kundens kunskap och erfarenhet i fråga om en viss transaktion. En investering i en strukturerad produkt är endast passende för investerare som har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att själva bedöma riskerna hänförliga till investeringen. Före ett investeringsbeslut ska potentiella investerare därför konsultera sina egna professionella rådgivare i den omfattning de finner det nödvändigt och noggrant överväga investeringen mot bakgrund av investerarens egna förhållanden.

Då en kund på eget initiativ lämnar SIP Nordic ett uppdrag att utföra en order i ett så kallat okomplicerat finansiellt instrument (t.ex. noterade aktier), kan SIP Nordic tillhandahålla tjänsten utan att genomföra en passendeprövning.

Information om intressekonflikter

Då SIP Nordic arbetar med flera olika verksamheter och flera olika typer av kunder kan intressekonflikter uppstå. Intressekonflikter kan uppstå mellan SIP Nordic och kund, någon med nära anknytning till SIP Nordic och kund eller mellan olika kunder. Intressekonflikter kan även uppstå mellan olika avdelningar eller personer inom SIP Nordic. SIP Nordic har antagit interna riktlinjer för företagets arbete med att identifiera, bevaka och åtgärda intressekonflikter. Intressekonflikter som identifierats av Institutet är bland annat:

- Incitament vid rådgivning av fonder och strukturerade produkter i Finland.
- Vissa samarbeten med anknutna ombud, exempelvis när ett anknutet ombud erhåller ersättning från Institutet i samband med att det anknutna ombudet distribuerar en produkt.
- Ägarkonstruktionen av vissa ombud, exempelvis när ett anknutet ombud ägs till 100% av ett bolag som också äger ett corporate finance-bolag. En potentiell intressekonflikt uppstår i att det anknutna ombudet kan rekommendera de tjänster och produkter som systerbolaget rådgör om framför andra tjänster och produkter som skulle kunna vara bättre för kunden.

I Institutets Riktlinjer för incitament återfinns en fullständig redogörelse för Institutets identifierade intressekonflikter. Där återfinns även en redogörelse för Institutets hantering av samtliga identifierade intressekonflikter. Riktlinjerna syftar till att SIP Nordics anställda och dess anknutna ombud i första hand alltid ska tillvarata kundens intressen. På kundens begäran kan SIP Nordic tillhandahålla mer detaljerade uppgifter om dessa riktlinjer.

SIP Nordic distribuerar fonder, obligationer, andra värdepapper och strukturerade investeringsprodukter konstruerade av olika investmentbanker. Strukturerade investeringsprodukter från dessa banker är standardsortiment hos SIP Nordic. Detta förhållande kan sätta SIP Nordic i en intressekonflikt i förhållande till dess kunder, till exempel i de fall SIP Nordic tar emot betalning direkt från investmentbankerna eller om det förekommer andra incitament (se mer om incitament i avsnittet Information om incitament nedan).

Ersättning vid investeringsrådgivning

SIP Nordic erhåller tredjepartsersättningar vid råd av fonder samt i samband med rådgivning avseende onoterade aktier och obligationer i publika bolag i Sverige och vid råd av fonder och strukturerade produkter i Finland. För att få erhålla tredjepartsersättning framgår det vid investeringstillfället att rådgivningen är icke oberoende samt att ersättningen är utformad för att höja kvalitén på tjänsten. SIP har tagit fram en förteckning av hur ersättning-en är utformad för att höja kvalitén. För mer info, kontakta SIP Nordic på info@sipnordic.se.

Viktigt att känna till är att storleken på ersättningen vid dessa råd kan variera beroende på vilka finansiella instrument Du som kund väljer att köpa. SIP Nordic tjänar på de produkter som SIP Nordic marknadsför och skulle kunna tjäna på att rekommendera sina investeringskunder att investera i SIP Nordics egna produkter. Enligt regleringen av värdepappersmarknaden kallas detta för en intressekonflikt varför det är viktigt att Du känner till att dessa förhållanden är för handen. Observera dock att rådgivare anställda hos SIP

Nordic eller dess anknutna ombud alltid måste sätta Dina intressen i första rummet och ge Dig de råd som bäst lämpar sig för Dig inom den grupp av produkter som SIP Nordic arbetar med.

Om courtaget

SIP Nordic erhåller ersättning, s.k. courtage, vid investeringsrådgivning avseende strukturerade produkter i Sverige från Dig som kund. Detta courtage utgörs av en procentuell andel av det investerade beloppet och en andel av kundens kostnad för placeringen. Courtaget till SIP Nordic varierar med produkt men uppgår vanligen till ca 8% av det nominella beloppet. Observera att det nominella beloppet kan vara mer eller mindre än det belopp som Du som kund investerar. På så vis kan ersättningens storlek i förhållande till det belopp Du investerar vara en annan än storleken på ersättningen i förhållande till det nominella beloppet. Detta är särskilt viktigt att känna till vid investeringar i produkter med ett högt nominellt belopp i förhållande till Din investering.

Övrigt

SIP Nordic kan få marknadsförings- och distributionsersättning från emittenten av de produkter som marknadsförs och distribueras av SIP Nordic och som kunder får råd om hos SIP Nordic. Denna ersättning till SIP Nordic motsvarar vanligtvis 0-0,5 % per löpår av nominellt belopp. SIP Nordic kan också erhålla ersättning från fondbolag. Denna ersättning motsvarar normalt 0-0,75% per år baserat på marknadsvärdet för investeringen. I vissa fall kan även SIP Nordic ta ut rådgivningsavgift eller förvaltningsavgift. Dessa uppgår normalt till 0-1,25% av marknadsvärdet för depån/mandatet plus moms. Ersättningen varierar med marknadsförhållandena och produkter och erhålles för att täcka SIP Nordics kostnader i verksamheten.

Den exakta storleken på kostnaden för kunden för att köpa en produkt finns på teckningsanmälan till produkten och/eller i produktbroschyren till produkten. Total kostnad framgår också av eventuellt rådgivningsprotokoll. Önskar Du som kund ytterligare information om ersättningar och priser kan Du alltid fråga SIP Nordic.

I samband med transaktioner av finansiella tjänster eller investeringstjänster kan skatter, avgifter eller kostnader som inte betalas genom SIP Nordic eller påförs av SIP Nordic, följa.

Information om incitament

SIP Nordic får endast under vissa givna förutsättningar betala eller ta emot en avgift, kommission eller naturaförmån (incitament) i samband med att SIP Nordic tillhandahåller investerings- eller sidotjänster. Detta regleras i lagen om värdepappersmarknaden och innebär bland annat, ifall incitament betalas eller ges till eller av tredje part (s.k. tredjepartsersättningar), att Du som kund ska informeras om förekomsten av incitamentet samt att det måste vara utformat för att höja kvaliteten på den tillhandahållna tjänsten och inte hindra SIP Nordic från att uppfylla sin skyldighet att

tillvarata sina kunders intressen. SIP Nordic erhåller enbart tredjepartersättningar/incitament vid rådgivning av fonder i Sverige och vid rådgivning av fonder och strukturerade produkter i Finland.

För att SIP Nordic ska kunna visa att alla ersättningar eller förmåner som tillhandahålls eller tas emot är utformade för att höja kvaliteten på investeringstjänsten eller sidotjänsten till Dig som slutkund förs en intern förteckning över alla förekommande incitament som SIP Nordic tillhandahåller eller tar emot av en tredje part i samband med tjänsterna. SIP Nordic dokumenterar även hur incitamentet höjer kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls.

Nedan följer en sammanfattning av de incitament som SIP Nordic tar emot eller erbjuder. Om du önskar mer information om de incitament som utgår i samband med en specifik tjänst är du välkommen att kontakta din rådgivare.

SIP Nordic vidtar en rad åtgärder i samband med framtagning av produkter samt under deras löptid. Dessa avser exempelvis marknadsanalys och idégenerering, målgruppsidentifiering, administration och löpande uppföljning, tillhandahållande av ett brett produktutbud samt kvalitativ investeringsrådgivning. SIP Nordic ger eller erhåller följande incitament i anslutning till den investeringsrådgivning Du som kund erhåller från SIP Nordic. De incitament som anges nedan är således incitament som SIP Nordic har bedömt som tillåtna incitament, innebärandes att de är utformade att höja kvaliteten på tjänsten samt är proportionerliga mot bakgrund av storleken på ersättningen.

Incitament i anslutning till investeringsrådgivning

- SIP Nordic får en fast ersättning från emittenten eller arrangören av de finansiella instrument det ger råd om.
- SIP Nordic erhåller också andra ersättningar från emittenten av strukturerade produkter i form av t.ex.:
 - produktutbildningar,
 - tillgång till elektroniska tjänster och hårdvara
 - Produktutbildning, specifik och generell
 - Marknadsföringsmaterial
 - Administration och förvaring för deras kunder
 - Andrahandsmarknad
 - Bevakning på förfall och kuponger
 - Värderingar
 - Övrig produktuppföljning
- SIP Nordic får marknadsförings- och distributionsersättning från produktkonstruktören för placeringar i de produkter som distribueras och marknadsförs av SIP Nordic och som kunder till SIP Nordic får råd om. Ersättningen utgörs av 0-0,5 % av nominellt belopp per löpår beroende på marknadsförutsättningarna på emissionsdagen.

SIP Nordic lämnar på begäran ut närmare uppgifter om de incitament som SIP Nordic tar emot och/eller betalar ut. Mer information kan erhållas via SIP Nordics hemsida, www.sipnordic.se eller genom att kontakta, info@sipnordic.se.

Information enligt GDPR om SIP Nordics behandling av personuppgifter m.m.

Personuppgifter som Du lämnar i samband med SIP Nordics erbjudanden om investeringstjänster kan hanteras i flera olika sammanhang. Personuppgifterna kan även utgöra

underlag för marknads- och kundanalyser samt för statistik- och analysändamål. Hanteringen av personuppgifterna kan även ske hos andra företag som SIP Nordic samarbetar med. Kunden kan få information om vilka personuppgifter om honom eller henne som hanteras av SIP Nordic genom en skriftlig begäran. SIP Nordic kan komma att komplettera personuppgifter med sådana uppgifter som finns i offentliga register, t.ex. statens person- och adressregister.

Information om språk och kommunikation

Det språk som används i dokumentation och i kontakterna mellan SIP Nordic och kunden är svenska och i förekommande fall engelska. I de fall kunden har kontakt med SIP Nordic i Finland är språket finska. I första hand ska kommunikation ske skriftligt. Produktinformation från SIP Nordic kan vara på engelska.

Klagomål mot SIP Nordic

Om Du som kund är missnöjd med investeringsrådgivning, diskretionär portföljförvaltning eller någon av SIP Nordics tjänster, är det viktigt att Du kontaktar SIP Nordic för att framföra dina synpunkter. Du bör först kontakta Din ordinarie kontaktperson eller den avdelning inom SIP Nordic som tillhandahåller den aktuella tjänsten. Om Du fortfarande inte är nöjd kan Du kontakta klagomålsansvarig person hos SIP Nordic. Kontaktuppgifter till klagomålsansvarig återfinns på SIP Nordics hemsida.

Vill Du diskutera ärendet med oberoende part kan kontakt ske med Konsumenternas Bank- och Finansbyrå, se www.konsumentbankbyran.se. Om Du anser att ett klagomål inte lösts på ett tillfredsställande sätt från SIP Nordics sida och det belopp som tvisten handlar om överstiger ett visst minimibelopp, kan Du som är inte är juridisk person vända Dig till Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Anmälan till ARN skall göras inom sex månader från det att SIP Nordic första gången helt eller delvis avvisat Ditt anspråk. ARN lämnar rekommendationer om hur tvisten mellan Dig och SIP Nordic bör lösas, se www.arn.se.

Allmän information om finansiella instrument och risker

SIP Nordic erbjuder olika finansiella instrument som innehåller olika mått av risk. Dessa instrument delas upp i två olika riskklasser. Som kund är det viktigt att Du förstår innebörden av dessa riskklasser.

I PRODUKTKLASS A ingår t.ex. aktier, fonder, obligationer, Open End certifikat och strukturerade produkter med nominellt kapitalskydd. Marknadsrisken för olika instrument i produktklass A kan variera stort. Kapitalskyddade produkter medför en mycket liten marknadsrisk då endast eventuell överkurs och courtage kan förloras vid en negativ marknadsutveckling. Aktier, fonder, obligationer och Open End certifikat följer i regel marknaden 1:1 också i nedgång och innehåller därför högre marknadsrisk.

I PRODUKTKLASS B ingår övriga finansiella instrument med högre risk, såsom hävstångscertifikat och warranter. Hela investeringsbeloppet förloras i regel vid en oförändrad eller negativ utveckling för underliggande marknad eller strategi vid förekommande löptidsförfall.

Emittentrisk – Såväl kapitalskyddet avseende obligationer som avkastningsmöjligheten avseende obligationer, investeringscertifikat, Open End certifikat, warranter och MINI Futures är dessutom beroende av emittentens finansiella förmåga att fullgöra sina förpliktelser på förfallodagen. Om emittenten skulle hamna på obestånd riskerar investeraren att förlora hela sin investering oavsett hur den underliggande exponeringen har utvecklats. Emittentens kreditvärdighet kan förändras i såväl positiv som negativ riktning.

Basprospekt och tilläggsprospekt

Avseende deltagande i emissioner uppmanas en kund att ta del av befintliga prospekt för aktuella produkter. Prospekt hålls tillgängliga via SIP Nordics hemsida www.sipnordic.se.

Marknadsföringsmaterial från SIP Nordic

Marknadsföringsmaterial från SIP Nordic är upprättat i enlighet med svensk lag.

Avtal på distans

Hem- och distansförsäljning till konsument kan vara tillämplig på Din relation till SIP Nordic. Vid finansiell tjänst eller överlåtelse av finansiella instrument gäller inte reglerna om ångerrätt enligt distans- och hemförsäljningslagen, om priset beror på sådana svängningar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen. Ångerrätten gäller inte heller vid deltagande i emission eller annan likartad aktivitet och priset för den rättighet som aktiviteten avser efter teckningstidens utgång kommer att bero på sådana svängningar på finansmarknaden enligt ovan.

Skydd av konsumenter

I lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter finns regler om preskription och skadestånd gällande investeringsrådgivning. För att Du som konsument ska kunna tillvara ta dina rättigheter i enlighet med förevarande lag, ska Du som konsument underrätta SIP Nordic detta inom skälig tid efter att Du märkt eller bort märkt att skada har uppkommit. Enbart det faktum att värdet på en placering har minskat anses normalt inte utgöra en skadeståndsgrundande ren förmögenhetsskada.

Övriga kundskyddsregler som SIP Nordic har att förhålla sig till finns i lagen om värdepappersmarknaden. Där står det bl.a. att SIP Nordic i egenskap av ett värdepappersinstitut ska tillvarata sina kunders intressen när det tillhandahåller investerings- eller sidotjänster till kunderna samt att värdepappersinstitutet ska handla hederligt, rättvist och professionellt. Som värdepappersinstitut har SIP Nordic en skyldighet att handla på ett sätt så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Rapportering av utförda tjänster

SIP Nordic rapporterar resultatet av de tjänster det utför. Hur ofta och när rapporterna skickas beror på den tjänst som SIP Nordic utför. Vid t.ex. utförande av order rapporteras resultatet i nära anslutning till att ordern är utförd och vad gäller emottagande av medel med redovisningsskyldighet och förvaring av finansiella instrument rapporterar SIP Nordic en översikt kvartalsvis. Kunder som erhållit tjänsten diskretionär portföljförvaltning erhåller rapporter över portföljens utveckling var sjätte månad. Rådgivningskunder erhåller en lämplighetsrap-

port efter att rådgivning genomförts och innan en order läggs för kundens räkning.

Innehav av finansiella instrument för kunds räkning och emottagande av medel med redovisningsskyldighet

Om Du som kund tecknar ett depå- och kontoavtal med SIP Nordic vidtar SIP Nordic åtgärder för att skydda de finansiella instrument som innehas för Din räkning och de penningmedel som mottagits med redovisningsskyldighet. Dessa instrument och medel hålls åtskilda från SIP Nordics egna tillgångar för att kunna åtskiljas vid en eventuell konkurs i SIP Nordic. De finansiella instrument och medel som kontoförts i SIP Nordics depåsystem är i sin tur kontoförda hos en tredje part, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB). SIP Nordic övervakar hur väl den tredje parten sköter de uppgifter den ansvarar för. Hos den tredje parten är Dina finansiella instrument förvaltarregistrerade på ett samlingskonto. Du som kund är införstådd med att Dina finansiella instrument registreras på ett samlingskonto hos en tredje part. En förutsättning för att Du ska ha en separationsrätt avseende Dina finansiella instrument i händelse av SIP Nordics eller den tredje partens konkurs är att Dina instrument hålls åtskilda från SIP Nordics eller den tredje partens finansiella instrument.

De finansiella instrument som SIP Nordic förvarar och de medel som SIP Nordic förvarar med redovisningsskyldighet omfattas av investerarskyddet enligt lagen om investerarskydd. Rätt till ersättning enligt lagen om investerarskydd har investerare som inte kan få ut finansiella instrument och/eller medel från värdepappersinstitut som är försatt i konkurs. Bestämmelser om storleken på ersättningen finns i lagen om investerarskydd. I lagen anges även att ersättningen, tillsammans med andra angivna typer av ersättningar som investeraren kan komma att erhålla, får uppgå till sammanlagt högst 250 000 kr för varje institut eller bolag. Mer om detta kan läsas på Riksgäldens hemsida, www.riksgalden.se.

SIP Nordic svarar inte för skada som orsakats av - svensk eller utländsk - handelsplats, depåförande institut, central värdepappersförvarare, clearingorganisation, eller andra som tillhandahåller motsvarande tjänster, och inte heller av uppdragstagare som SIP Nordic med tillbörlig omsorg anlitat eller som anvisats av kunden. Detsamma gäller skada som orsakats av att ovannämnda organisationer eller uppdragstagare blivit insolventa. SIP Nordic svarar inte för skada som uppkommer för kunden eller annan med anledning av förfogandeinskränkning som kan komma att tillämpas mot SIP Nordic beträffande finansiella instrument.

Pantsättning, kvittning och säkerhet i kunds finansiella instrument och medel

Villkor för pantsättning finns i SIP Nordics villkor för depå- och kontoavtal. SIP Nordic kan ha kvittningsrätt och säkerhet i kundens värdepapper vid SIP Nordics utförande av tjänster.

Avtalsvillkor i avtal med SIP Nordic

Avtalsvillkor i avtal med SIP Nordic finns i respektive avtal. Som kund bör Du därför observera att detaljerad information om förhållandet mellan SIP Nordic och Dig även finns på annan plats än detta informationsdokument.

Information om regler avseende kunders hållbarhetspreferenser

När du som kund får råd om hur du ska placera dina pengar är den finansiella rådgivaren skyldig att samla in information om dig för att därefter bedöma om en viss sparprodukt är lämplig för dig att investera i (så kallad lämplighetsbedömning). Numera finns det EU-regler som ställer krav på att rådgivaren i lämplighetsbedömningen ska beakta om, och i så fall hur, du vill investera hållbart.

Det kan finnas olika uppfattningar om vad som är en hållbar investering. EU-reglerna syftar till att underlätta och förtydliga rådgivningen kring så kallade hållbarhetspreferenser. Den finansiella rådgivaren ska förklara skillnaden mellan 1) huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer (engelska: Principal Adverse Impact, PAI), (2) hållbara investeringar enligt EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR) och (3) miljömässigt hållbara investeringar enligt EU:s taxonomiförordning (EU-taxonomin). I följande avsnitt ges översiktlig information om dessa skillnader. Genom att rådgivaren ställer frågor kommer Ni att kunna fastställa om Du har hållbarhetspreferenser och hur dessa i så fall ser ut.

1. Hållbarhetsbegrepp

Nedan punkter förtydligar vad som avses med olika hållbarhetsrelaterade begrepp.

1.1 Huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer (Principal Adverse Impact, PAI)

Huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer handlar om hur verksamheten i ett företag påverkar omvärlden på ett negativt sätt, bland annat miljön, arbetsförhållanden och sociala villkor. Till exempel kan verksamheten medföra utsläpp av koldioxid, påverka den biologiska mångfalden eller bryta mot OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Om du vill undvika sådana negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer kan du därför välja att din finansiella rådgivare ska ta hänsyn till den typen av konsekvenser i rådet om investering.

Det är i dag inte tvingande för alla finansiella rådgivare och producenter av sparprodukter att lämna information om huvudsakliga negativa konsekvenser och hur dessa har hanterats för alla sparprodukter, så det är inte säkert att den informationen finns tillgänglig på marknaden.

1.2 Hållbara investeringar enligt EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR)

SFDR delar in sparprodukter efter om de har hållbara investeringar som mål (så kallade artikel 9-produkter), om de främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper (så kallade artikel 8-produkter), respektive övriga produkter. Producenter av sparprodukter ska informera om hur dessa egenskaper och mål ska uppnås. Artikel 9-produkter får i princip enbart

investera i företag som anses vara hållbara, medan artikel 8-produkter kan främja hållbarhet på andra sätt, till exempel via exkludering eller påverkansarbete. Artikel 8-produkter kan ha stor skillnad i ambitionsnivå i sitt hållbarhetsarbete.

Det är producenten själv, som utifrån SFDR:s definition av vad som utgör en hållbar investering, sätter upp kriterier för vad som ska anses som hållbart eller inte. Producenten ska informera om hur stor andel av sparprodukten som består av hållbara investeringar enligt sina kriterier. I bedömningen klassas hela företaget som hållbart även om endast en del av företagets verksamhet bidrar till ett hållbarhetsmål. Eftersom gränsdragningar kring hållbara investeringar kan vara olika för olika sparprodukter är det inte säkert att de går att jämföra på ett rättvisande sätt.

1.3 Miljömässigt hållbara investeringar enligt EU:s taxonomiförordning (EU-taxonomin)

Producenter av sparprodukter ska informera om hur stor andel av produkten som består av miljömässigt hållbara investeringar enligt EU-taxonomin. I EU-taxonomin definieras om ett företags ekonomiska verksamheter kan anses som miljömässigt hållbara. Genom att ange hur stor andel av investeringarna som ska vara placerade i verksamheter som är förenliga med taxonomin kan du som kund styra ditt kapital till mer miljömässigt hållbara verksamheter. EU-taxonomin är endast delvis klar vilket innebär att andelen i en sparprodukt som är förenlig med taxonomin kommer att vara lägre initialt. Med tiden väntas den andelen öka.

Punkterna 1.1–1.3 ovan kan användas enskilt eller kombineras för att fastställa dina hållbarhetspreferenser för din kommande investering. Om det inte skulle finnas någon sparprodukt i produktutbudet som motsvarar dina hållbarhetspreferenser finns det möjlighet för dig att anpassa dina preferenser. Den investering som du får råd om ska alltid vara lämplig för dig.

2. Hållbarhet hos SIP Nordic

2.1 Vid rådgivning

En finansiell rådgivare ska vara transparent i frågan om integreringen av hållbarhetsrisker, oavsett om den finansiella rådgivaren anser att hållbarhetsrisker är relevanta eller inte. SIP Nordic försöker beakta hållbarhetsrisker i investeringsrådgivning i den mån det går. I flera fall så lämnar SIP Nordic rådgivning om produkter som inte omfattas av SFDR (exempelvis strukturerade produkter och obligationer) och som det inte publiceras någon hållbarhetsdata om. Vid de specifika fallen där rådgivaren likväl bedömer att det finns hållbarhetsrisker så ska dessa beaktas i valet mellan två likvärdiga produkter. Detsamma gäller vid fonddrådgivning, det vill säga när SIP Nordic anser att en fond har en hållbarhetsexponering som kan påverka på investeringens värde, så ska detta beaktas vid investeringsrådgivningen.

Med anledning av riskspridningen i de fonder som SIP rådgiver om torde hållbarhetsrisk inte aktualisera sig i merparten av fallen. Rådgivaren ska alltid informera kunden om bedömningen av hållbarhetsriskernas troliga inverkan på avkastningen för den finansiella produkten som denne ger råd om.

För att SIP Nordic vid rådgivning ska kunna beakta negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer behöver de finansiella producenterna tillhandahålla standardiserad och tillförlitlig data. SIP Nordic har gjort bedömningen att det i viss mån finns data för att kunna beakta investeringsbesluts negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer. I de fall en finansiell rådgivare inte beaktar investeringsbesluts negativa konsekvenser ska den redogörelse för att den finansiella rådgivaren inte beaktar investeringsbesluts negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer och skälen till detta lämnas. SIP Nordic ser löpande över och utvärderar området och undersöker möjligheten för Bolaget att beakta huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer.

2.2 Vid portföljförvaltning

En finansmarknadsaktör ska vara transparent i frågan om integrering av hållbarhetsrisker, oavsett om finansmarknadsaktören anser att hållbarhetsrisker är relevanta eller inte. I de fall SIP Nordic bedömer att hållbarhetsrisker är relevanta ska SIP Nordic lämna beskrivningar om på vilket sätt hållbarhetsriskerna är integrerade i investeringsbesluten och resultaten av bedömningen av hållbarhetsriskernas troliga inverkan på avkastningen för de finansiella produkter som de tillhandahåller. När finansmarknadsaktörer anser att hållbarhetsrisker inte är relevanta ska de beskrivningar som avses i första stycket inbegripa en tydlig och koncis redovisning av skälen till detta. SIP Nordic, i egenskap av finansmarknadsaktör, bedömer för tillfället att hållbarhetsrisker kan beaktas i vissa fall och i vissa fall inte, ex. om produkten innehåller strukturerade produkter går det inte att beakta hållbarhetsrisker.

SIP Nordic förvaltar för tillfället fem modellportföljer varav en portfölj anpassas efter den enskilda kundens önskemål (Skräddarsytt mandat). Med anledning av att SIP Nordic förvaltar olika portföljer beaktas hållbarhetsrisker för dessa portföljer också olika. Ingen av portföljerna har hållbarhet som mål och portföljerna främjar inte heller hållbarhet. Oavsett detta ska hållbarhetsrisker beaktas och det gör SIP Nordic genom att förvaltarna dokumenterar deras analys av eventuella hållbarhetsrisker som kan aktualiseras vid de investeringar som de genomför. Denna analys grundar sig på extern data om de produkter som förvaltarna väljer att investera i och i vissa fall nyttjas systemstöd. SIP Nordic har gjort bedömningen att vid förvaltning av portföljer som enbart innehåller fonder att hållbarhetsrisker sällan kommer aktualiseras med hänsyn till spridningen i de aktuella värdepapperna som ingår i fonden. Med anledning av detta genomför enbart en grundläggande analys av den typen av förvaltning medan vid förvaltning av portföljer som innehåller

obligationer görs en mer djupgående analys av de bolag som ger ut obligationerna.

Aktiv Trend investerar endast i fonder och därför genomförs enbart en grundläggande analys av hållbarhetsrisker. Innehaven klassificeras sedan utifrån om de är en mörkgrön fond (artikel 9), ljusgrön fond (artikel 8) eller en grå fond (artikel 6). Förvaltningsfilosofin är att identifiera och investera i regioner och marknader som är i en uppåtgående trend. Investeringarna sker i fonder, även börshandlade fonder. Fondernas hållbarhetsfokus dokumenteras för respektive fond för att följa och rapportera på hållbarhetsriskerna. Fondernas hållbarhetsfokus påverkar inte förvaltningens inriktning. Analysen av hållbarhetsrisker genomförs när fonden gör entré i förvaltningen och innehavens hållbarhetsdeklaration kontrolleras och dokumenteras regelbundet.

Förvaltningen av Företagsobligationer har systemstöd via Bloombergs ESG funktion och genom samarbete med SustainAX. Förvaltaren gör en riskbedömning av bolagens hållbarhetsrisker och hållbarhetsarbete. De miljömässiga och sociala aspekterna dokumenteras och sammanställs. Ett ESG score tas fram för varje innehav. Det är en sammanvägd score för E:et (miljö), S:et (socialt) och G:et (governance), och kan hamna mellan 0 – 100. Sex nyckelkriterier riskvärderas och en av dem är hållbarhet. Den totala riskprofilen sammanställs och vägs mot obligationens avkastningspotential. Hållbarhetsrisken dokumenteras och sammanställs. En kontroll av hållbarhetsrisken genomförs när ett bolag gör entré i förvaltningen. Innehaven kontrolleras regelbundet så att bolagets score inte har försämrats. Bloomberg och SustainAX uppdaterar sina ESG score kontinuerligt och vid speciella händelser som vid förvärf och sammanslagningar. Nyhetsflödet relaterat till hållbarhet bevakas kontinuerligt av fondförvaltarna.

Vid förvaltningen av Skräddarsytt mandat genomförs en bedömning av hållbarhetsrisker samt dess konsekvenser för hållbarhetsfaktorer. Detta ska vara en integrerad del i investeringsprocessen. Förvaltaren gör en hållbarhetsanalys på samtliga bolag som investeras i. I en analys ingår bedömning av miljö-, social- och ägarstyrningsfaktorer, denna data inhämtas av extern analys från MSCI som granskar och slutligen levererar ett övergripande hållbarhetsbetyg på bolaget.

För att kunna beakta investeringsbesluts negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer behöver de finansiella producenterna tillhandahålla standardiserad och tillförlitlig data. SIP Nordic har gjort bedömningen att det nu börjar finnas tillförlitlig data för att kunna beakta investeringsbesluts negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer. I de fall en finansmarknadsaktör inte beaktar investeringsbesluts negativa konsekvenser ska den redogörelse för att finansmarknadsaktören inte beaktar investeringsbesluts negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer och skälen till detta lämnas. Nedan följer en redogörelse för varje produkt:

Aktiv trend/Aktiemandat

För att kunna beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling behöver det finnas standardiserad och tillförlitlig data. Denna data ska tillhandahållas av de finansiella instrumentens producenter. SIP Nordics förvaltare kommer att beakta datan efter bästa förmåga i sin förvaltning. Mot bakgrunden av det har SIP Nordic valt att så gott det går beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling vid förvaltning av portföljen Aktiv trend.

Blandmandat allokering

För att kunna beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling behöver det finnas standardiserad och tillförlitlig data. Denna data ska tillhandahållas av de finansiella instrumentens producenter. SIP Nordics förvaltare kommer att beakta datan efter bästa förmåga i sin förvaltning. Mot bakgrunden av det har SIP Nordic valt att så gott det går beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling vid förvaltning av portföljen Blandmandat allokering.

Företagsobligation medel

För att kunna beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling behöver det finnas standardiserad och tillförlitlig data. Denna data ska tillhandahållas av de finansiella instrumentens producenter. SIP Nordics förvaltare kommer att beakta datan efter bästa förmåga i sin förvaltning. Mot bakgrunden av det har SIP Nordic valt att så gott det går beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling vid förvaltning av portföljen Företagsobligation medel.

Nordic Stars

För att kunna beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling behöver det finnas standardiserad och tillförlitlig data. Denna data ska tillhandahållas av de finansiella instrumentens producenter. SIP Nordics förvaltare kommer att beakta datan efter bästa förmåga i sin förvaltning. Mot bakgrunden av det har SIP Nordic valt att så gott det går beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling vid förvaltning av portföljen Nordic Stars.

Skräddarsytt mandat

För att kunna beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling behöver det finnas standardiserad och tillförlitlig data. Denna data ska tillhandahållas av de finansiella instrumentens producenter. SIP Nordics förvaltare kommer att beakta datan efter bästa förmåga i sin förvaltning. Mot bakgrunden av det har SIP Nordic valt att så gott det går beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling vid förvaltning av portföljen Skräddarsytt mandat.

Vinga Corporate Bond

För att kunna beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling behöver det finnas standardiserad och tillförlitlig data. Denna data ska tillhandahållas av de finansiella instrumentens producenter. SIP Nordics förvaltare kommer att beakta datan efter bästa förmåga i sin förvaltning. Mot bakgrunden av det har SIP Nordic valt att så gott det går beakta negativa konsekvenser för hållbar utveckling vid förvaltning av Vinga Corporate Bond Fund.

Information om egenskaper och risker avseende finansiella instrument

Datum för beslutande 2023-02-24

Ikke-professionella kunder

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande;

- att investeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på din egen risk och det är därför viktigt att du förstår de finansiella instrumentens egenskaper och risker innan du investerar i dem
- att du som kund själv noga måste sätta dig in i värdepappersföretagets allmänna villkor för handel med finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker
- att det vid handel med finansiella instrument är viktigt att du kontrollerar all rapportering avseende dina transaktioner och innehav samt omgående reklamerar eventuella fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument
- att du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster

1. RISKER MED FINANSIELLA INSTRUMENT

1.1. ALLMÄNT OM RISKER

Investeringar i finansiella instrument är förknippade med ekonomisk risk, vilket beskrivs i detta informationsdokument. Du som kund ansvarar själv för risken i dina investeringar och måste därför själv ta del av och därmed skaffa dig kännedom om de allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och risker. Du kan få informationen via det värdepappersföretag som du har anlitat. Du måste också fortlöpande bevaka dina investeringar i sådana instrument. Detta gäller även om du fått investeringsrådgivning vid investeringstillfället. Om du själv förvaltar dina investeringar och det skulle visa sig behövas, är det ditt eget ansvar att vara beredd att snabbt vidta åtgärder, exempelvis genom att se över dina investeringar och göra en bedömning om det finns skäl att sälja instrument som utvecklas negativt.

Det finns en uppdelning på så kallade ikke-komplexa finansiella instrument (vanligtvis t.ex. aktier och värdepappersfonder) respektive komplexa finansiella instrument (vanligtvis t.ex. derivatinstrument). Uppdelningen belyser bl.a. att instrumenten är förenade med olika nivåer av risk och det kan också vara svårare att förstå riskerna med komplexa finansiella instrument. När det gäller handel med finansiella instrument är det också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

Finansiella instrument kan ge avkastning i form av utdelning eller ränta. Härutöver kan marknadspriset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när investeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet investering även eventuella korta positioner (negativa

exponeringar) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnitt 4 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning eller ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad investeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, d.v.s. att investeringen ger vinst, helst så hög som möjligt. Men det finns också en risk att den totala avkastningen blir negativ, d.v.s. att det blir en förlust på investeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är möjligheten till vinst på en investering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Generellt är möjligheten till vinst respektive risken för förlust större ju längre du behåller investeringen, men för vissa instrument finns det en rekommenderad innehavstid som kan påverka hur lång tid det är lämpligt att du behåller investeringen. I investeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som möjlighet till vinst. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att investera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte investera bara i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument, utan att i stället investera i flera olika finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en spridning av riskerna och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av investeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en valuta-risk.

1.2. OLIKA TYPER AV RISKBEGREPP M.M.

I samband med den riskbedömning som du som kund bör göra inför en investering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer som du bör beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

Hållbarhetsrisk – risken att en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som, om den skulle inträffa, skulle ha en faktisk eller potentiell betydande negativ inverkan på en investerings värde. Exempel på hållbarhetsrisk är konsekvenserna av miljöförstöring, (t.ex. förbud som gör att verksamhet måste ställa om eller avvecklas, minskad efterfrågan, svårighet att erhålla finansiering eller fysisk risk som utarmning av resurser och naturkatastrofer), konsekvenser av brott mot mänskliga rättigheter, arbetstäckares rättigheter, jämställdhet, korruption och mutor samt konsekvenserna av bristande bolagsstyrning. Det innebär att både miljörelaterade, sociala eller styrningsrelaterade händelser som härrör från exempelvis ett bolags egen verksamhet och sådana som inträffar oberoende av den verksamhet som bolaget bedriver kan innebära en hållbarhetsrisk för bolaget.

Hävstångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande tillgången får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos till exempel en emittent eller en motpart. Bristande betalningsförmåga för en emittent eller motpart kan innebära konkurs eller företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbelopp). Banker, andra kreditinstitut och värdepappersbolag kan i stället bli föremål för resolution. Det innebär att staten kan ta kontroll över institutet och dess förluster kan komma att hanteras genom att dess aktie- och fordringsägare får sina innehav nedskrivna och/eller för fordringsägare sina fordringar konverterade till aktieinnehav (s.k. skuldnedskrivning eller bail-in).

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Likviditetsrisk – risken att du inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller den del därav där du som kund har din investering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Prisvolatilitetsrisk – risken för att stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument kan påverka investeringen negativt.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument du investerat i minskar i värde p.g.a. förändringar i marknadsräntan.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutakursrisk – risken att en utländsk valuta som ett innehav är relaterat till (t.ex. fondandelar i en fond som investerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

2. FINANSIELLA INSTRUMENT

2.1. FONDER OCH FONDANDELAR

En fond är en "portfölj" av olika finansiella instrument, t.ex. aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag eller en AIF-förvaltare. Fondandelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Det är viktigt för dig som kund att ta reda på vilka investeringsregler som gäller för en fond som du vill investera i. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag och AIF-förvaltare som förvaltar specialfonder är skyldigt att självmant erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden. I faktabladet framgår även fondens risk/avkastningsprofil där sambandet mellan risk och möjlig avkastning i fonden anges i form av en skala mellan 1 och 7, där 7 innebär högst möjlig avkastning men också högst risk för dig som investerare. Se även avsnitt 1.2 ovan.

Olika slags fonder styrs av olika regelverk:

Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller det s.k. UCITS-direktivets krav på bl.a. investeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES) får, efter anmälan till behörig myndighet, säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder.

Alternativa investeringsfonder (AIF) är fonder som har friare investeringsregler eftersom förvaltaren kan investera i fler typer av tillgångar och använda olika investeringsstrategier, utan UCITS-direktivets krav på, exempelvis, riskspridning. Den som förvaltar en AIF kallas för AIF-förvaltare och ska följa reglerna i AIFM-direktivet. Det är särskilt viktigt för dig som kund att ta reda på vilka investeringsregler som en AIF du avser att investera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr/prospekt och faktablad. Alternativa investeringsfonder får inte marknadsföras och säljas fritt till icke-professionella kunder utanför Sverige.

Svenska specialfonder är en typ av AIF. De uppfyller delvis UCITS-direktivets krav på bl.a. investeringsbestämmelser och riskspridning men har fått tillstånd att på ett eller flera sätt avvika från reglerna i UCITS-direktivet. Det är särskilt viktigt för dig som kund att ta reda på vilka investeringsregler som en svensk specialfond du avser att investera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr/prospekt och faktablad. Svenska specialfonder får inte marknadsföras eller säljas fritt till icke-professionella kunder utanför Sverige.

Du kan köpa eller lösa in andelar i olika slags fonder på olika sätt:

Andelarna i en fond kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som distribuerar andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget. Vissa fonder handlas dagligen eller månatligen medan andra fonder kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är "öppen" för köp och inlösen, varför det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Ett fondbolag kan i vissa undantagsfall stänga eller senarelägga handeln med andelarna i en fond. Det innebär att om du lagt en köp- eller inlösenorden kommer orden inte utföras förrän handeln med fonden är i gång igen. För att få stänga en fond för handel krävs det att det finns "särskilda omständigheter" eller "särskilda skäl", exempelvis att en marknad fungerar otillfredsställande så att en fond får likviditetsproblem. Ett fondbolags möjlighet att stänga en fond för handel ska framgå av fondens fondbestämmelser.

Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden. Det kapital som investeras i en fond kan både öka och minska i värde och det är därför inte säkert att du som investerare får tillbaka hela det insatta kapitalet. För fonder med en basvaluta annan än SEK tillkommer en valutarisk vid handel av fondandelar.

En s.k. **ETF (Exchange Traded Fund)**, eller **börshandlad fond**, skiljer sig från hur en vanlig fond handlas. Andelar i ETF:er handlas över börsen på samma sätt som man handlar aktier. Dock kan de i vissa fall även köpas och lösas in direkt hos fondbolaget.

Olika fonder har olika investeringsinriktning. Med investeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden investerar i. Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av investeringsinriktningar för fonder. Utöver dessa finns det även fonder som investerar i speciella branscher, marknader och regioner.

I **aktiefonder** investeras allt eller huvudsakligen allt kapital i aktier eller aktierelaterade finansiella instrument. Förvaltningen av fonden sker efter analys av förväntningar om framtida marknadsutveckling. Att investera i en aktiefond, som har investerat i flertalet olika aktier, minskar den bolagsspecifika risken för investeraren jämfört med risken för aktieägaren som direktinvesterar i en eller i ett fåtal aktier. Därutöver slipper andelsägaren att själv välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

I **räntefonder** investeras allt eller huvudsakligen allt kapital i obligationer eller räntebärande instrument. Principen för räntefonder är densamma som för aktiefonder: investering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av förväntningar om framtida ränteutveckling.

I **blandfonder** kan kapitalet investeras i såväl aktier, ränterelaterade instrument som andra fonder.

I **indexfonder** förvaltas inte fondkapitalet aktivt, utan kapitalet investeras istället i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

I **fond-i-fonder** investeras kapitalet i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att investera i flera olika fonder. En investerare kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika investeringsinriktningar och risknivåer.

Hedgefonder är AIF:er med mycket fria investeringsregler, som kan ge förvaltaren möjlighet att investera i fler typer av tillgångar och använda i stort sett vilka investeringsstrategier som helst. Hedge betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då hedgefonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder och det finns även hedgefonder med låg risk. Tanken med hedgefonder är att investerare ska kunna få avkastning oavsett om marknaderna går upp eller ner. Investeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av t.ex. räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig ofta av derivatinstrument i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning är också ett vanligt inslag. Läs mer om derivatinstrument i avsnitt 2.13 och blankning i avsnitt 4.

För ytterligare information om fonder, se Fondbolagens Förenings hemsida, www.fondbolagen.se.

2.2. AKTIER

2.2.1. Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets aktiekapital. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen utdelning på aktierna. Aktier ger också rösträtt på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie som aktierna tillhör kan rösträtten variera. Aktiebolag kan antingen vara privata eller publika. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

2.2.2. Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av bolagets framtidsutsikter. En akties värdering grundas främst på marknadens analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra framtida vinster. Den framtida utvecklingen i omvärlden av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella ränteläget spelar också en stor roll för prissättningen. Om marknadsräntorna stiger ger räntebärande finansiella instrument, som ges ut samtidigt (emitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som handlas regelbundet och på redan utgivna räntebä-

rande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier och på utgivna räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också andra förhållanden som är knutna direkt till bolaget, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m.m., kan påverka bolaget negativt. Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i konkurs. Aktiekapitalet, d.v.s. aktieägarnas insatta kapital, är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större utländska reglerade marknader eller handelsplatser inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämnningar sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma branschsektor påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att investera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är investerarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen så vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller så vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

En akties omsättning, d.v.s. hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs som köparna är beredda att betala (köpkursen) och den kurs som säljarna begär (säljkursen). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god likviditet och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor har ofta en högre likviditet. Olika aktier kan under dagen, eller under längre perioder, uppvisa olika rörlighet (volatilitet) i kurserna d.v.s. upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser som aktierna har handlats till (betalkurser), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp/säljkurser samt uppgifter om handlad volym publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna och på olika internet-sidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och mediaföretag. Hur aktuella dessa kursuppgifter är kan variera beroende på sättet de publiceras på.

2.2.3. Olika aktieserier

Aktier i ett bolag kan finnas i olika serier, vanligen A- och B-aktier med olika rösträtt. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en begränsad rösträtt, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i röststyrka beror bl.a. på att man vid ägarsprid-

ning vill värna om grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

2.2.4. Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion (eng. *Initial Public Offering, IPO*)

innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, d.v.s. upptas till handel på en reglerad marknad eller en annan handelsplats. Allmänheten erbjuds då att teckna (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier.

Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för privatisering.

Uppköp går i regel till så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att sälja sina aktier på vissa villkor. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära tvångsinlösen av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköpserbjudandet. Vid tvångsinlösen efter ett uppköpserbjudande ska lösenbeloppet motsvara det erbjudna vederlaget i uppköpserbjudandet, om inte särskilda skäl motiverar något annat.

2.2.5. Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom en nyemission. Oftast får de gamla ägarna teckningsrätter som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna – som normalt har ett visst marknadsvärde – avskilts från aktierna, sjunker vanligen kursen på aktierna. Samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden, som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra en s.k. riktad nyemission, vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. ap-portemission ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker utspädning av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det investerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. fondemission. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier

ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt investerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget skriver upp kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt investerade kapital.

2.2.6. Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties kvotvärde är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. split, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock kvar sitt kapital oförändrat efter en split, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en sammanläggning av aktier, s.k. omvänd split, göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

2.2.7. Special Purpose Acquisition Companies (SPAC)

Special Purpose Acquisition Companies (SPAC-bolag) är skalbolag som noteras på en handelsplats med intentionen att i framtiden förvärva en inkomstdrivande affärsverksamhet, t.ex. ett annat bolag. Bakom SPAC-bolagen står ofta personer med gedigen erfarenhet och kunskap om den ekonomiska sektorn. Det är expertisen hos denna bolagsledning som ska locka till sig investerare att investera kapital i SPAC-bolaget för att möjliggöra för bolagsledningen att i framtiden genomföra bolagsförvärv som kan generera inkomster. Den som investerar kapital i ett tomt SPAC-bolag gör det således utan vetskap om vad det är för typ av verksamhet som SPAC-bolaget kommer att bedriva i framtiden.

Ett SPAC-bolags livscykel delas vanligtvis upp i tre faser:

1. Det första steget är en marknadsintroduktion där investerare erbjuds möjlighet att teckna aktier i det tomma SPAC-bolaget som ska noteras.
2. Det andra steget är när det noterade SPAC-bolaget söker efter ett målbolag att förvärva.
3. Det tredje och sista steget är förvärvet av målbolaget som vanligtvis genomförs genom en fusion.

SPAC-bolagets olika faser är förknippade med olika nivåer av risk. Generellt sett är de två första faserna förknippade med högst risk. Detta är för att investeringen i detta skede enbart är spekulativ – investeraren vet inte med säkerhet vilken verksamhet som kommer bedrivas av bolaget och kan inte heller göra några konkreta analyser av vad bolagets framtida inkomster och kostnader kan komma att uppgå till.

Därutöver är investeraren exponerad mot förvärvsrelaterade risker eftersom denne inte vet när det tilltänkta bolagsförvärvet kommer att ske (eller ens om det över huvud taget kommer att ske). SPAC-bolagen har ibland som mål att ett bolagsförvärv ska ske inom exempelvis 36 månader från marknadsintroduktionen, men SPAC-bolaget kan inte lämna några garantier därom. Det finns således en risk att det tomma SPAC-bolaget tvingas träda i likvidation och avnoteras från handelsplatsen utan att ett bolagsförvärv ens lyckas genomföras.

Om SPAC-bolaget hittar ett lämpligt målbolag och lyckas förvärva det övergår dock SPAC-bolagets riskprofil till den hos ett vanligt noterat aktiebolag.

2.3. INDEXOBLIGATIONER/ AKTIEINDEXOBLIGATIONER

Indexobligationer/aktieindexobligationer är obligationer där avkastningen i stället för ränta är beroende av t.ex. ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli. Indexobligationer benämns ofta också som kapital-skyddade produkter. Med detta begrepp avses att, oavsett om produkten ger avkastning eller inte, så återbetalas det nominella beloppet, vanligtvis investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs på inlösendagen. Indexobligationer har på så sätt en begränsad förlustrisk jämfört med t.ex. aktier och fondandelar. Risken med en investering i en aktieindexobligation kan, förutom eventuellt betald överkurs och kostnader, definieras som den alternativa avkastningen, d.v.s. den avkastning som investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet om denne investerade kapitalet någon annanstans. Observera dock att kapitalskyddet inte gäller om emittenten försätts i konkurs eller blir föremål för företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbeloppet).

Indexobligationer kan ha olika benämningar som aktieindexobligationer, SPAX, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer o.s.v. beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning.

2.4. DEPÅBEVIS

Svenskt depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör eventuell valutakursrisk beaktas.

2.5. KONVERTIBLER

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, d.v.s. kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

2.6. OMVÄNDA KONVERTIBLER

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieinvestering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna investering ger en ränta, d.v.s. en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller indexen utvecklas positivt återbetalas det investerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller indexen däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det investerade beloppet, utöver en på förhand fastställd avkastning, kan få en eller flera aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

2.7. AKTIEOPTIONER OCH AKTIEINDEXOPTIONER

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje förvärvat option svarar en utfärdad option. Risken för den som förvärvar en option är att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas. I det senare fallet är den premie som betalas för optionen vid förvärvet helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall kan vara obegränsat stor, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas. Kursen på optioner påverkas av kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men oftast med större kurssvängningar och prispåverkan än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med aktieindexoptioner. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (kontantavräkning) utifrån utvecklingen av ett underliggande index. Se även avsnitt 2.13 om derivat.

2.8. AKTIETERMINER OCH AKTIEINDEXTERMINER

En termin innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av en underliggande tillgång till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

Det finns två huvudsakliga typer av terminer och de kallas för futures och forwards. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdeförändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning först i anslutning till instrumentets slutdag. Se även avsnitt 2.13 om derivat.

2.9. WARRANTER

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade warranter. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande

aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier. Se även avsnitt 2.13 om derivat.

2.10. HÄVSTÅNGSCERTIFIKAT

Häfstångscertifikat, som ofta kallas enbart certifikat eller i vissa fall bevis, är ofta en kombination av exempelvis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, t.ex. en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Häfstångscertifikat ska inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är ett slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för häfstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens investering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att häfstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde. Hela eller delar av det investerade beloppet kan då förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter. Se även avsnitt 2.13 om derivat.

2.11. KRYPTOTILLGÅNGAR OCH FINANSIELLA INSTRUMENT MED KRYPTOTILLGÅNGAR SOM UNDERLIGGANDE TILLGÅNG

Kryptotillgångar (eller kryptovalutor) saknar en allmänt accepterad definition. Enkelt sett kan de dock beskrivas som en digital tillgång som kan överföras och lagras elektroniskt med hjälp av teknik för distribuerad liggare (t.ex. block-chain) eller liknande teknik. Kryptotillgångar kan variera väldigt mycket i pris. Det är möjligt att förvärva och själv äga kryptotillgångar och på så sätt direkt dra nytta, eller lida, av tillgångarnas upp- respektive nedgångar. Ofta väljer dock investerare i stället att förvärva finansiella instrument med kryptotillgången som underliggande tillgång.

Oavsett på vilket sätt investeraren exponerar sig mot kryptotillgången, är investeringen riskfylld av flera anledningar. Bland annat finns risker kopplade till genomlysningen av kryptotillgången, dess volatilitet och värdering samt bristande konsumentskydd. Detta innebär att instrument som har kryptovaluta som underliggande tillgång ska handlas med stor försiktighet. Dessa instrument, främst certifikat och s.k. trackercertifikat, är komplexa i sig och får ytterligare en dimension av komplexitet när den underliggande tillgången i sig är svårvärderad och svår att förstå. Se även avsnitt 2.13 om derivat.

2.12. RÄNTERELATERADE INSTRUMENT

Ett räntebärande finansiellt instrument är en fordringsrätt på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas vanligtvis i form av ränta. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som gett ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, löptiden fram till återbetalningsdagen och formen

för utbetalning av räntan. En vanlig typ av räntebärande finansiellt instrument är obligationer. Obligationer kan t.ex. utfärdas av bolag (företagsobligationer), en stat (statsobligationer) eller en kommun (kommunobligationer), i stället för annan typ av skuldfinansiering. Obligationer är löpande skuldebrev som intygar att innehavaren har lånat ut pengar till den som har utfärdat obligationen. Det finns olika typer av obligationer och det är viktigt att du som investerare förstår vilken typ av obligation du kommer att investera i och vilka risker investeringen innebär. Se nedan om olika typer av räntebärande instrument och risker.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden på grund av att marknadsräntorna förändras, dels av att emittenten kanske inte klarar att göra räntebetalningar eller återbetala lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Generellt anses risken för förlust på räntebärande instrument vara lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara ett föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte ska äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande investeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande investering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande investeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs löpande såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år), t.ex. statsskuldväxlar, som på instrument med längre löptider, t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer såsom inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även s.k. penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inflationen håller sig inom fastställda mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden, t.ex. statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer, handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

En form av räntebärande instrument är s.k. diskonteringspapper där instrumentet säljs med rabatt. Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (nominella beloppet). Bankcertifikat och statsskuldväxlar är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. nollkupongskonstruktion.

Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och investeringen därför ger en fast, real ränta.

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på tidigare utgivna räntebärande finansiella instrument att falla om de

har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad det utgivna instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utgivna instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stater och kommuner anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stater och kommuner kan ibland, vid utgivning av obligationer, ställa säkerhet i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. förlagsbevis, eftersom de lånen återbetalas först efter det alla andra fordringsägare fått betalt. Villkorade konvertibla obligationer (eng. contingent convertibles), s.k. cocos, är en annan typ av komplex produkt med risker som kan vara mycket svåra att förstå. I grunden är de obligationer som under vissa förutbestämda händelser kan skrivas ned, det vill säga förlora hela eller delar av sitt värde, eller omvandlas till aktier.

En form av ränterelaterade instrument är säkerställda obligationer. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare ska få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

2.13. DERIVATINSTRUMENT

Derivatinstrument är ett finansiellt instrument vars värde är beroende på en annan underliggande tillgång. Derivatinstrument kan t.ex. vara optioner, terminer, warranter, swappar, contracts for difference (CFD). Det förekommer olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan t.ex. användas för att skapa ett skydd mot en oönskad prisutveckling på den underliggande tillgången eller för att uppnå vinst eller avkastning med en mindre kapitalinsats än vad som krävs för att göra en motsvarande affär direkt i den underliggande tillgången.

Kursen i ett derivatinstrument är beroende av kursen i den underliggande tillgången. En särskild omständighet är att prisutvecklingen på derivatinstrumentet oftast är kraftigare än prisutvecklingen på den underliggande tillgången. Prisgenomsnittet kallas hävstångseffekt och kan leda till större vinst på insatt kapital än om investeringen hade gjorts direkt i den underliggande tillgången. Dock kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande tillgången, om prisutvecklingen på den underliggande tillgången blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, d.v.s. derivatinstrumentets förhöjda prisförändring jämfört med prisförändringen i den underliggande tillgången, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande tillgången. Investeraren bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om investeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också

viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

För ytterligare information om derivatinstrument, se INFORMATION OM HANDEL MED OPTIONER, TERMINER OCH ANDRA DERIVATINSTRUMENT.

3. HANDEL MED FINANSIELLA INSTRUMENT

Handel med finansiella instrument sker i huvudsak i organiserad form vid en handelsplats. Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen. Som kund måste du normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument. För mer information om var just ditt värdepappersföretag utför dina order, se aktuell policy för bästa orderutförande.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra platser utgör en andrahandsmarknad för finansiella instrument som ett bolag redan gett ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, d.v.s. det är lätt att hitta köpare och säljare och det noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut fortlöpande, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller primärmarknaden, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

3.1. HANDELSPLATSER OCH ANDRA UTFÖRANDEPLATSER

Med handelsplatser avses reglerade marknader och de två formerna av handelsplattformar: MTF-plattform och OTF-plattform. Därtill kan kunders handel utföras via ett värdepappersföretag som agerar som systematisk internhandlare (SI), marknadsgarant eller annan person som tillhandahåller likviditet.

3.1.1. Reglerad marknad

På en reglerad marknad handlas olika typer av finansiella instrument. För finansiella instrument som har getts ut av aktiebolag är det endast instrument som har getts ut av publika aktiebolag som kan noteras och handlas på en reglerad marknad. Det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

I Sverige finns i dagsläget två reglerade marknader: NASDAQ Stockholm AB (Stockholmsbörsen) och Nordic Growth Market NGM AB (NGM).

3.1.2. MTF-plattform

En MTF-plattform (MTF) kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av t.ex. informationsgivning och verksamhetshistoria, på de finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

I Sverige finns i dagsläget tre MTF:er: Spotlight, First North och Nordic MTF.

3.1.3. OTF-plattform

En OTF-plattform (OTF) är på många sätt lik en MTF-plattform. Men på en OTF-plattform får bara finansiella instrument som inte är aktier eller aktierelaterade värdepapper handlas, såsom obligationer och derivatinstrument. Vidare får OTF-plattformen ha friare regler för handeln inklusive ordermatchningen än vad reglerade marknader och MTF-plattformar får ha.

3.1.4. Systematisk internhandlare, marknadsgarant eller annan person som tillhandahåller likviditet

En systematisk internhandlare (SI) är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga anbud, d.v.s. köp- och säljpriser, för likvida finansiella instrument som handlas på en handelsplats och som den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel för.

Handel mot ett instituts eget lager eller mot andra kunder kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel. Institutet i fråga utgör i sådant fall marknadsgarant eller annan tillhandahållare av likviditet.

3.1.5. Handels- och noteringslistor

När det gäller aktier delar vanligen handelsplatser in aktierna i olika listor, vilka publiceras t.ex. på handelsplatsens hemsida, i dagstidningar och andra medier. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde, t.ex. Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap. De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar även egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser m.m. avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra medier.

4. BLANKNING

Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbundit sig att vid en senare tidpunkt till långivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten. Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

Till skillnad från vissa delar av världen är det inom EU i princip otillåtet med s.k. naken blankning. Naken blankning innebär att säljaren vid tidpunkten för blankningen inte har lånat värdepappret eller försäkrat sig om att det kan lånas.

5. BELÅNING

Det går att belåna finansiella instrument. För att göra det krävs dock en godkänd kreditbedömning och ett kreditavtal. Detta innebär att låntagaren lånar pengar med de finansiella instrumenten som säkerhet (pant). Med de lånade pengarna kan låntagaren investera mer pengar i finansiella instrument än vad denne hade haft möjlighet till utan lånet.

Om du investerar lånade pengar i finansiella instrument innebär detta, utöver möjligheten till högre avkastning, även att du utsätter sig för högre risk. Denna utökade risk fungerar på liknande sätt som vid handel av finansiella instrument med inbyggd hävstång (se exempelvis avsnitt 2.10 om hävstångs-certifikat).

Om du har finansierat en investering med lånade pengar och investeringen därefter sjunker kraftigt i värde, kan detta få som konsekvens att långgivaren på egen hand säljer de värdepapper som du pantsatt som säkerhet för lånet och du kan även behöva skjuta till ytterligare likvida medel för att läka säkerhetsbristen.

Ytterligare allmän information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också t.ex. på Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumenternas.se och på SwedSec:s hemsida, www.swedsec.se. Information om enskilda finansiella instrument och dess emittenter finns i utgivna prospekt, som lättast kan hittas på emittentens eller Institutets hemsidor.

Ansvarigt värdepappersinstitut

SIP Nordic Fondkommission AB
Strandvägen 1, SE-114 51 Stockholm, Sweden
Besöksadress: Strandvägen 1
Tel: + 46 8 566 126 00, Fax: + 46 8 566 126 29
office@sipnordic.se
www.sipnordic.se
ORG NUMMER 556708-6649